

Els humans tenim remei?

Els fracassos ambientals globals sembla que no tenen remei; s'esdevenen l'un darrere l'altre. Mentrestant, anem destrossant el planeta. Els diferents compromisos globals sobre canvi climàtic o biodiversitat, signats per diversos països, no s'han mantingut gaire temps. Al final, cada estat va a la seva. Alguns economistes han atribuït aquesta manca de compromís a cinc pautes socials i econòmiques de la humanitat. És a dir a "estrany" comportaments que tenim com a espècie o com a grup.

El primer d'aquests comportaments són els riscos induïts per les perniciosos activitats a què sotmetem l'entorn. Són riscos ambientals globals que no tenen precedents en la història de la humanitat: canvi climàtic i pèrdua de biodiversitat. I només són evidents per alguns humans, els de les darreres generacions. Pocs saben que estem exposats a certs perills. El segon comportament estrany és l'increment de la incertesa a causa de la complexitat dels problemes científics als quals ens enfrontem. Cal afegir que la complexitat dels problemes ambientals no només és científica, també és social. La incertesa també apareix per la complexitat de les nostres societats. Una tercera reacció de l'espècie: els problemes ambientals són globals i les polítiques són locals, fet que impedeix una coordinació dirigida a uns objectius clars i globals. Els problemes ambientals locals sembla que no tenen res a veure amb els globals. Però, de fet, la relació és absoluta i els polítics no arriben a entreveure-la.

Una altra pauta de comportament, en aquest cas també una limitació, és la visió molt a curt termini que tenen els polítics i molts ciutadans. Els polítics no veuen més enllà de la propera convocatòria electoral i la gent (la majoria) no veuen més enllà de la següent paga o dinar. Això impedeix plantejar-se grans polítiques que vagin més enllà dels quatre anys. I per últim hi ha el comportament de les empreses. Aquestes tenen interessos molt clars: seguir amb el model vigent (el capitalista i desenvolupista), ja que els hi és molt rendible. Un model que suposa continuar cremant combustibles fòssils. Per això, compren informació malintencionada amb l'única finalitat d'enganyar el públic.

Però, què cal fer per solucionar aquests comportaments? Hi ha dues solucions possibles: la primera és comunicar ciència objectiva a l'esfera pública. Suposo que als polítics, sobretot, i també a molts ciutadans. És tracta, doncs, d'un problema de comunicació científica, però també cal comunicar que part del problema no radica només en entendre la ciència que hi ha darrere els processos naturals globals i complexos, sinó també en comunicar tots aquells fets i problemes socials que tenen a veure amb el malviure d'algunes societats per raons de manca d'equitat i per raons d'una manca de bona gestió.

La segona solució és atorgar poder a una ciutadania democràtica perquè gestioni de forma responsable el planeta (i el seu poble o ciutat). Però, qui atorgarà el poder a la ciutadania? Ningú. El poder el té el ciutadà amb cada acte de consum que fa. Quan comprem estem atorgant poder a certes empreses, a certs monopolis, a certes oligarquies econòmiques prepotents. I també el poder el tenim quan votem, per això s'ha d'anar amb molt de compte amb qui es vota. Molts polítics defensen models de societat rancis, caducats i tancats, i pocs defensen models de societats més obertes, sostenibles, ecològiques i interdependents.